

रुरु गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ३

संख्या: १

मिति: २०७६/०२/२८ (अतिरिक्तांक)

भाग-१

रुरु गाउँपालिका

गुल्मी, ५ नं. प्रदेश

रुरु गाउँपालिकाको मदिरा तथा सुर्तिजन्य पदार्थ तथा बेचविखन
नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि , २०७६

सम्बत २०७६ को कार्यविधि नं. १

गाउँ कार्यपालिका बाट स्विकृत मिति :- २०७६/०२/२८

रुरु गाउँपालिकाको मदिरा तथा सूतिजन्य पदार्थ तथा बेचबिखन

नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६

प्रस्तावना

समाजमा विभिन्न ढंगका अपराध, घरेलु हिंसा, कुटपिट, परिवार र समुदायमा अशान्ति, होहल्ला, भगडा लगायतका सामाजिक विकृति र विसंगति मदिरा सेवनका कारणले हुने गरेको छ। दलित, जनजाति र अन्य समुदायमा समेत अत्यधिक र सदावहार रूपमा मदिरा सेवन गर्नाले, आम्दानिको अधिकांश भाग मदिरामा खर्च गर्ने र मितव्ययी नवन्ने कारणले उक्त समुदायमा गरीबी समेत बढेको छ। गरिबी र अभावका कारण उक्त समुदायका अत्यधिक बालबालिकाले आधारभूत शिक्षा समेत पूरा गर्न पाएका छैनन्। सूतिजन्य पदार्थ सेवन गर्नाले स्वास्थ्यमा नराम्रो असर पर्ने र क्यान्सर जस्तो घातक रोगको कारण बनेको छ। जस्को कारण दास्रो पुस्ता समेत उस्तै प्रकृतिको रहिरहने देखिन्छ। मानव चेतनाको विकासबाट स्वस्थ, स्वच्छ, र सक्षम मनव शक्तिको विकास नगरिकन अन्य पूर्वाधार विकासबाट मात्रै समाजलाई परिवर्तन गरी समृद्धि समाज निर्माण गर्न संभव हुँदैन। त्यसैले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ उपदफा ४ (ख) को (१३) र रुरु गाउँपालिकाको स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन २०७५ को परिच्छेद ७, दफा ३१ अनुसार मदिरा तथा सूतिजन्य पदार्थ सेवन तथा बेचबिखन नियन्त्रण गर्न आवश्यक देखिएकोले रुरु गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले यो मदिरा तथा सूतिजन्य पदार्थ सेवन तथा बेचबिखन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि २०७६ बनाई लागु गरेको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. नाम र प्रारम्भ

- (१) यो कार्यविधिको नाम "मदिरा तथा सूतिजन्य पदार्थ सेवन तथा बेचबिखन नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६" रहनेछ।
- (२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

परिच्छेद २

परिभाषा

२. विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- (क) "मदिरा" भन्नाले जाँड, रक्सी (घरेलु मदिरा), रम, वियर, वाईन, इत्यादि सम्झनु पर्दछ।
- (ख) "स्थानिय मदिरा" भन्नाले परम्परा देखि घरमा नै उत्पादन गरिने रक्सी सम्झनु पर्दछ।
- (ग) "सूतिजन्य पदार्थ" भन्नाले सूति, खैनी, चुरोट, विंडि इत्यादि बुझिन्छ।

परिच्छेद ३

सूतिजन्य पदार्थ सेवन

३. सार्वजनिक स्थलहरू, सरकारी कार्यालय, विधालय, सार्वजनिक चौर, पार्क, होटल, रेष्टुरेन्ट, सडक, वसपार्क, सार्वजनिक यातायातका साधन, मेला, प्रदर्शन, मठमन्दिर इत्यादि स्थानहरूमा सूर्तिजन्य पदार्थ सेवन गर्न पाइने छैन ।
४. नजिकमा रहेको दोश्रो ब्यक्ति र बालबालिका आदिको स्वास्थ्यमा समेत असर पर्ने गरी सेवन गर्न पाइने छैन । होटल तथा रेष्टुरेण्टहरूले सूर्तिजन्य पदार्थ सेवन गर्नको लागि छुट्टै स्थान तोकी उक्त स्थान मा मात्र सेवन गर्न यस परिच्छेदमा गरिएको व्यवस्थाले रोक लगाएको मानिने छैन ।
५. सार्वजनिक स्थानमा सूर्तिजन्य पदार्थ सेवन गर्ने व्यक्तिले प्रत्येक पटक रु २०० /- जरिवाना तिर्नु पर्ने छ ।

परिच्छेद ४

सूर्तिजन्य पदार्थ वेचबिखन

६. विधालय हातादेखि ३०० मिटर वरपरको क्षेत्रमा सूर्तिजन्य पदार्थ वेचबिखन गर्न पाइने छैन ।
७. खाद्य सामाग्री वेचबिखन गर्ने पसलमा सूर्तिजन्य पदार्थ वेचबिखन गर्न पाइने छैन ।
८. सूर्तिजन्य पदार्थ वेचबिखन गर्नको लागि गाउँपालिकाबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।
९. १८ वर्ष मुनिका बालबालिकालाई सूर्तिजन्य पदार्थ बेचन पाइने छैन ।
१०. गाउँकार्यपालिकाले अनुमति दिँदा अनुसूचि १ मा उल्लेखित टोल वा वस्तीमा एउटा पसललाई दिनेछ बजार क्षेत्रमा २/३ वटा सम्म पसललाई अनुमति दिन सक्नेछ ।
११. अनुमतिका लागि गाउँकार्यपालिकामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
१२. गाउँकार्यपालिकाले यो कार्यविधि अनुरूप उपयुक्त ठहरिएको पसललाई मात्र अनुमति दिनेछ ।
१३. अनुमति लिदा रु ५००/- शुल्क लाग्नेछ र प्रत्येक वर्ष रु ५००/ नबिकरण शुल्क बुझाई नबिकरण गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद ५

मदिरा सेवन

१४. चाडपर्व, विवाह, भोजभतेर, जस्ता उत्सव भए पनि दिउसोमा मदिरा सेवन गर्न पाइनेछैन ।
१५. मदिरा सेवन गरेको ब्यक्तिलाई सरकारी कार्यालय, विधालय, सभा सम्मेलन इत्यादि स्थानमा प्रवेशमा रोक लगाइनेछ ।
१६. जथाभावी र अनियन्त्रित ढंगबाट मदिरा सेवन गर्ने तथा दिउसोमा मदिरा सेवन गर्ने ब्यक्तिलाई रु २००/- देखि १०००/- सम्म गाउँकार्यपालिकाले जरिवाना लिन सक्नेछ । उक्त जरिवाना लिन अख्तियारी गाउँकार्यपालिकाले वडा कार्यालयलाई सुम्पन सक्नेछ ।
१७. मदिरा सेवन गर्ने ब्यक्तिले सेवन गर्दा, वा खरिद गर्दा ईजाजत प्राप्त पसलबाट मात्र गर्नु पर्नेछ । इजाजत प्राप्त नगरेको पसलबाट सेवन वा बिक्रि गर्ने दुवै पक्षलाई उपदफा १६ बमोजिमको जरिवाना गरिनेछ ।
१८. मदिरा सेवन गरी होहल्ला गर्ने, कुटपिट गर्ने, भगडा गर्ने, घरेलु हिंसा गर्ने, यौन दुराचार गर्ने लगायतका अपराधिक कार्य गर्ने ब्यक्तिलाई कानुन बमोजिम कारवाही गरिनेछ ।

१९. मदिरा सेवन गरी पतिले पत्नी वा पत्नीले पतिलाई कुटपिट गर्ने तथा अन्य घरेलु हिंसा गर्ने जोसुकैलाई गाउँकार्यपालिकाद्वारा प्रदान गरिने सम्पूर्ण प्रकारका सेवा सुविधामा रोक लगाईनेछ ।
मदिरापान गर्ने व्यक्तिले देहाय बमोजिमको शर्त पालना गर्नु पर्ने छ ।

(१) मदिरा सेवन गर्ने व्यक्तिले मदिरा पान साँभ ६ बजे देखि ८ बजे भित्र गर्नु पर्ने छ ।

(२) मदिरा पान गर्ने व्यक्तिले एकदिनमा २५० मि.लि(एम एल) मात्र मदिरा पान गर्न पाउने छ ।

परिच्छेद ६ **मदिरा वेचबिखन**

२०. इजाजत प्राप्त मदिरा पसल, होटल र रेष्टुरेन्टहरूले मात्र मदिरा वेचबिखन गर्न सक्नेछन् ।
२१. इजाजत पत्र संघीय सरकारको कानून अनुसार प्राप्त हुनेछ र त्यस्को लागि गाउँकार्यपालिकाको शिफारिस अनिवार्य हुनेछ ।
२२. दैनिक उपभोगका खाद्य पदार्थ बिक्री गर्ने पसलले मदिरा वेचबिखन गर्न पाउने छैन ।
२३. मदिरा वेचबिखनको इजाजतको लागि शिफारीस गर्दा अनुसूचीमा-२ उल्लेखित टोल वा वस्तीमा एकजनालाई मात्र शिफारिस गरिनेछ । अर्थात अनुसूचि २ मा उल्लेखित टोल वा बस्तीमा एउटा पसलले मात्र मदिरा वेचबिखन गर्न सक्नेछ । यदि कुनै टोल वा बस्तीमा २ वा सो भन्दा बढि पसलले मदिरा वेचबिखनको इजाजत लिई सकेको भए बेचबिखन गर्न पाउनेछन् । अनुसूचि २ मा उल्लेखित बजार क्षेत्रमा ३/४ वटा पसलमा सो इजाजतको शिफारिस गर्न सकिनेछ ।
२४. इजाजत प्राप्त मदिरा पसलले दिउसोमा मदिरा विक्री गर्न पाउने छैन ।
२५. साभँ ६ बजेदेखि ८ बजे सम्म मात्र मदिरा वेचबिखन गर्न पाइनेछ ।
२६. मदिरा वेचबिखन गर्दा १८ वर्ष मुनिका वालबालिकालाई वेच बिखन गर्न पाइने छैन ।
२७. अवैध र घरेलु मदिरा वेचबिखन गर्न पाइने छैन ।
२८. घरेलु मदिरा बेचबिखन गर्ने प्रयोजनका लागि बनाउन पाइने छैन ।

परिच्छेद ७

चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन

२९. सूतिजन्य पदार्थ तथा मदिरा सेवनबाट हुने हानी नोक्सानी तथा स्वास्थ्यमा पर्ने नकारात्मक असरका बारेमा नियमितरूपमा चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३०. मदिरा सेवनबाट हुने घरेलु हिंसा न्यूनिकरण गर्न विशेष गरेर यस्ता घटना हुने टोल र वस्तीहरू मा चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३१. मदिरा सेवनमा अत्यधिक खर्च गर्ने, बचत गर्ने वानी नभएका ब्यक्तिहरु पहिचान गरी सहकारीमा आबद्ध गराई मितब्ययी वन्ने र बचत गर्ने वानीको विकास गरिनेछ ।
३२. अल्कोहलिक भएका ब्यक्तिलाई सुधारगृहमा लैजाने ब्यवस्था गरिने छ ।

परिच्छेद ८

कार्यविधि कार्यान्वयन प्रक्रिया

३३. कार्यविधि कार्यान्वयन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी गाउँपालिकाको हुनेछ ।
३४. वडाहरुमा कार्यविधि कार्यान्वयन गर्ने अख्तियारी गाउँपालिकाले वडा समितिलाई प्रदान गर्न सक्ने छ ।
३५. कार्यविधि कार्यान्वयनकालागि गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार प्रहरी प्रशासनको सहयोग लिन सक्नेछ ।
३६. गाउँपालिकाले नेपालको संविधानको अनुसुचि ८ को सुची निति, ऐन, नियम तथा कार्यविधि कार्यान्वयन गर्न नगर प्रहरी राख्ने ब्यवस्था अनुसार उक्त प्रयोजन र यो कार्यविधि समेत कार्यान्वयन गर्न वडाहरुमा क्रमश २/२ जना प्रहरी ब्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।

परिच्छेद ९

अनुगमन समिति

३७. कार्यविधि कार्यान्वयन गर्न सुपरिवेक्षण र अनुगमन गर्न निम्नानुसार ९ सदस्यीय अनुगमन समिति रहनेछ ।
क) गाउँकार्यपालिकाले तोकेको कार्यपालिका सदस्य	– संयोजक
ख) कार्यपालिका सदस्यहरु मध्ये कम्तिमा १ जना महिला र १ जना दलित सदस्य सहित ३ जना	– सदस्य
ग) रिडी र बलेटन्सार उ.वा. संघका अध्यक्ष २ जना	– सदस्य
घ) इ.प्र.का. रिडीका प्रहरी निरीक्षकले छनोट गरी पठाएका सहायक प्रहरी निरीक्षक २ जना	– सदस्य
ङ) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले तोकेको गाउँकार्यपालिकाको कर्मचारी	सदस्य सचिव
३८. अनुगमन सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे वमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद १०

विविध

३९. संघीय र प्रदेश कानुन अनुसार यस कार्यविधिमा उल्लेखित विषयवस्तु वाभिएको हकमा बाझिएको हद सम्म दफा स्वत निस्कृय हुनेछ ।
४०. गाउँकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार यो कार्यविधि संशोधन गर्न सकिनेछ ।

अनुसुचि १

(कार्यविधिको दफा १० संग सम्बन्धीत)

१. वडा नं. १ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) रातामाटा (ख) रिडी बजार बसपार्क (ग) रिडी बजार उपल्लो चोक (घ) सातमुरे (ङ) स्याली पोखरी (च) बुढो आँप (छ) पुल क्याम्प
२. वडा नं. २ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
क) उपल्लो ग्वादी (ख) माधा (ग) रुद्रबेनी (घ) वेशिका चौर (ङ) लम्छका
३. वडा नं. ३ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
क) भुमादी (ख) ओखलढुङ्गा (ग) स्यालपोखरी (घ) हुलाक चौपारी (ङ) खन्यारुख
च) विहारपोखरा (छ) पानीटङ्गी (ज) देवलडाँडा खत्रीटोल (भ) मगरगाँउ
४. वडा नं. ४ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) चौतारा (ख) रानीबास (ग) बलेटक्सार (घ) आमपोखरा
५. वडा नं. ५ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) टाहाटिम (ख) धोबीघाट (ग) काउले (घ) मिनामकोट (ङ) रानीबास (च) वहादी (छ) उल्लिखोला (ज) भञ्ज्याङ्ग
६. वडा नं. ६ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) बम्घा (ख) भन्ज्यांग (ग) अमराई (घ) भलाय पाटा (ङ) जागिदेउ (च) साहघाट

अनुसूची -२

(कार्यविधिको दफा २३ संग सम्बन्धीत)

१. वडा नं. १ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) रातामाटा (ख) रिडी बजार बसपार्क (ग) रिडी बजार उपल्लो चोक (घ) सातमुरे (ङ) स्याली पोखरी (च) बुढो आँप (छ) पुल क्याम्प
२. वडा नं. २ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
क) उपल्लो ग्वादी (ख) माधा (ग) रुद्रबेनी (घ) वेशिका चौर (ङ) लम्छका
३. वडा नं. ३ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
क) भुमादी (ख) ओखलढुङ्गा (ग) स्यालपोखरी (घ) हुलाक चौपारी (ङ) खन्यारुख
च) विहारपोखरा (छ) पानीटङ्गी (ज) देवलडाँडा खत्रीटोल (भ) मगरगाँउ
४. वडा नं. ४ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) चौतारा (ख) रानीबास (ग) बलेटक्सार (घ) आमपोखरा
५. वडा नं. ५ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) टाहाटिम (ख) धोबीघाट (ग) काउले (घ) मिनामकोट (ङ) रानीबास (च) वहादी (छ) उल्लिखोला (ज) भञ्ज्याङ्ग
६. वडा नं. ६ अन्तर्गतका टोल तथा वस्तीहरू
(क) बम्घा (ख) भन्ज्यांग (ग) अमराई (घ) भलाय पाटा (ङ) जागिदेउ (च) साहघाट

गाउँ कार्यपालिका बाट स्विकृत मिति :- २०७६/०२/२८

आज्ञाले

चेतनाथ गिरी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत